

* Prorocství
Izaiáše proroka,
10, 15.

„Zdaliž se bude sekera chlubit proti tomu, kdo jí seká, aneb pozdvihne se pila proti tomu, kdož jí tře?“* O Antiochovi a o jiných králích, kteří pro své hříchy padli..., tak se čte, že skrze syny izraelské Bůh trestal Amorejské, Kananejské a jiné národy, jejichž země odevzdal v držení Izraelitům, vyšlým z egyptského otroctví. Čte se též v knize Soudců o Jabínovi, králi Kananejských, a o Madianských, že pro modloslužbu lidu povzbudil je Bůh, aby udeřili na Izraelské a země jejich opanovali. Když však lid Boží pod rukama jejich velmi dlouho sužovaný, poznal svůj hřích a usmířil Boha lítostí, z nařízení Božího Bárák, provázeje prorokyni Deboru, manželku Lapidotovu, porazil Jabína, krále kananejského, a Sisaru, knížete jejich vojska; Gedeon pak usmrtil Zebaha a Salmanu, krále madianské, i jejich vůdce Oreba a Zeba.

To všechno, co bylo výše pověděno, dolehlo za těch časů Božím soudem na Čechy, ale není známo, zda pro vinu královu, či osob předních nebo prostředních neb nejnižších. Ale ač víme, že nakrmil nás chlebem slzí a nápoj dal nám v slzách v míru velikou**, přece jsme se radovali ze dní, v nichž nás pokořil, a z roků, v nichž jsme viděli neštěstí. On se smiloval nad Sionem, protože přišel čas smilování nad ním. Kéž se náš smutek již obrátí v radost, abychom žijíce chválili ho po všechny časy. Boží odvěta tresce knížete i jeho národ hříšný a na velikosti urážky jeví se povahy msty.

L É T A P Á N Ě

1281

Ota, markrabí braniborský, poručník Václava, knížete českého, o vánocích⁷⁸ a o Novém roce konal sněm s Tobiášem, biskupem pražským, a s urozenými země, s rytíři, pány a měšťany hrazených měst. Na tomto sněmu týž markrabí za obecného souhlasu postavil v čelo zemi Tobiáše, biskupa pražského, aby v něm měli útočiště všichni utiskovaní násilím a loupežemi a jakýmikoli křivdami tížení. A přidal témuž panu biskupovi Děpolta, sudího celého království, a jiné úředníky k trestání vin a zločinů světských, aby viníky a kterékoli zločince v kázni drželi

nálezy práv pozemských, a kdyby to jejich vina zasluhovala, dávali také na hrdle potrestati.

V těch dobách se totiž nahnulo do země české takové množství Němců z rozličných kmenů, urozených, středních i nejnižších osob, že jejich počet podle odhadu mnohých osob převyšoval množství much. Ale pan biskup, muž opatrný a prozřetelný, chtěje tím pečovati o bezpečnost státu a pokládaje za vrchol zla, že se vkradlo do země české takové množství cizozemců, kteří hubili její statky i obyvatele, pomýšlel především na odklizení jich, domlouvaje urozeným země, aby podporovali jeho žádosti, jež hodlal podati markrabímu Otovi, a podle svých sil jak mohou hleděli přiměti pana markrabího, aby byli cizo/zemci nadobro z kořene vymýceni z Čech. Slíbili též všichni urození země, že chtějí poslouchati spravedlivých nařízení pana markrabího a vzdávati mu ve všem povinnou úctu jako pravému pánu. A tak pan markrabí, když slyšel a viděl nesčetné zlé skutky, jež Němci cizích kmenů páchali, a uvažuje též o poslušnosti a poddanství urozených, které mu slíbili prokazovat, vyhověl jejich žádostem a slíbil, že věc uskuteční, jak nejrychleji bude moci.

A tak, čině malé nebo, abych tak řekl, žádné prodlení, poručil poslati posly po městech a trzích, aby oznámili a provolali hlasem biřicovým, aby všichni cizí Němci, kteří přišli do Čech pro loupení kořisti, odešli do tří dnů bez prodlení svobodně beze vší překážky, ukládaje trest, že jestliže někteří z nich neodejdou do tří dnů, budou potrestáni sami těžkým nálezem, jako se trestají lupiči, zloději a lotrové nebo noční přepadači domů. Němci uslyševše to, neprodleli ani chvíli, a jako by byli střelou jedem kalenou raněni, vydali se nakvap na cestu a odešli; a jako se netopýři za ranního úsvitu schovávají, tak Němci zmizeli jako mizí dým. Od té doby obyvatelé naší země, dověděvše se o odchodu Němců, okřáli hned na duchu; ti, kteří bydlili v lesích a hájích, se vrátili do svých domovů a od té doby člověk přiložil ruku k dílu, pacholek počal pracovati s pluhem, kovář v kovárně, tesař na stavbě, žena s přeslicí a vřetenem a kterýkoli řemeslník se začal potiti při své práci, maje již plnější důvěru ve svornost knížat a ve zdar míru.

170/171

** Srv. Kniha
žalmů 79, 6.

Na témže sněmu byla uzavřena smlouva mezi panem markrabím a urozenými země tím způsobem, že totiž o svátku apoštolů Filipa a Jakuba [1. května] téhož roku urození Čech mají dáti z obecné berně celé země markrabímu braniborskému patnáct tisíc hřiven stříbra pražské váhy a že pan markrabí přivede kněžice Václava do hradu pražského zpět na stolec jeho otce, krále Otakara, a svěří ho v ochranu panu Tobiášovi, biskupu pražskému, a jiným urozeným země, k nimž přidá několik Braniborů a též několik důvěryhodných měšťanů pražských, aby ho chovali pod bedlivou ochranou podle řádu, který by pan markrabí a urození země ustanovili. Když se přiblížila řečená lhůta, totiž svátek apoštolů Filipa a Jakuba, poslal pan markrabí své posly a listy na omluvu své nepřítomnosti, pravě, že je zaměstnán velmi naléhavými pracemi a že se proto k řečené lhůtě nemůže dostavit ani knížete Václava postavit před jejich tvář. Žádal však, aby mu byla poskytnuta jiná lhůta, totiž den narození svatého Jana Křtitele [24. června], slibuje, že by tehdy bez jakékoli závady a překážky postavil podle svrchu dotčené úmluvy knížete Václava před tvář urozených. Sbor urozených Čech, uslyšev to, ač byl velmi pobouřen zmarem své naděje a jejich nálada se projevovala v rozličných návrzích, přece přistoupili na řečenou lhůtu, aby nepřišlo potom ještě větší zlo, uspokojivše se příslovím, které říká: „Rty knížat nemají být poskvrněny výmyslem lži.“

L É T A P Á N Ě

1282

Veliký hlad ve všech věcech, které náležejí k potřebám lidským k potravě, mořil lidi mnoha zemí. Ale zanechaje cizozemců, přistoupím k vylíčení starostí a bědných tísni u Čechů, protože obklíčilo Čechy ze všech stran neštěstí, jichž je bez počtu: útisky, loupežemi, nočními přepady, zhárstvím a zkázou všech věcí nepřátelé zavlekli mezi ně hlad; pronásledující jejich duše, přepadli a na zemi pošlapali jejich životy a v prach obrátili jejich slávu. Z toho se zkormoutilo srdce Čechů v jejich nitru a strach smrti padl na ně, protože Bůh vyvýšil pravice těch, kdož

utiskovali českého krále, obveselil jejich nepřátele, vytrhl meč jeho pomoci, nepomohl mu ve válce, podvrátil ho a jeho trůn svrhl na zemi, ukrátil dnů života jeho a přioděl ho hanbou*, ano i do podsvětí přivedl; i byl přičten k mrtvým. A že za hříchy králů jsou trestáni nejen králové sami, ale i národové, svědčí prorok, jenž vida anděla bijícího lid, řekl: „Ját jsem ten, kterýž jsem zhřešil, já jsem neprávě učinil; tito, jež jsou jako ovce, co učinili?“** a je vidět na faraónovi, jenž pronásledoval národ izraelský, neboť nejen on sám utonul v Rudém moři, ale ani jeden z jeho lidí nezůstal naživu, a také se podobně stalo s mnoha jinými králi.

Proto nám zbývá povědět o ubožejších v Čechách, kteří oplývali množstvím statků a bohatství, a byvše o to o všechno připraveni loupením a kořistěním, s chudasy dům od domu žebrajíce, hladem mřeli. Chodili tedy chudí, hnáni nesmírným hladem, po pražských ulicích a náměstích a po domech měšťanů, prosíce o almužnu. A protože počet chudých již příliš vzrostl, nemohli jim bohatší při udělování almužen stačit. Vraceli se tedy k večeru a trpěli hladem jako psi a hladem soužení reptali; i naplnilo se slovo Davidovo: „Oniť se rozptýlí, aby pojedli; pakli nasyceni nebudou, i budou reptati.“*** Žebrali též nesčetní řemeslníci a dělníci rozličných řemesel, z nichž někteří mívali kdysi svého jmění v ceně sto hřiven stříbra, a když byli někteří o to o všechno připraveni a jiní s rodinou všechno projedli, prodávali náramky, náušnice a řetízky svých manželek a vůbec všechny ozdoby, které náležejí k obyčeji ženského šatu, chtějíce aspoň zdraví života zahráním hladu zachovati. A přece, když mnozí z nich vše, co měli, utratili, s chudasy dům od domu žebrajíce, život bídne skončili. Měšťané sice dovolovali všem chudým vcházet do svého domu pro almužnu, ale když přicházeli do města pražského žebrači z venkova, kterých bylo bezpočtu, pro veliké množství začali krásti hrnce u ohně s pokrmy, které se připravovaly k jídlu měšťanům, a krásti jiné domácí věci, jakékoli mohli pobrati, ukrádali ke své škodě a nenávisti všech. A proto byl od toho času zakázán všem chudým přístup do domů a nebyli přijímáni na nocleh ani ve městě, ani mimo ně, protože

* Srv. Kniha žalmů 88, 43.

** Viz výše, str. 169.

*** Kniha žalmů 58, 16.